

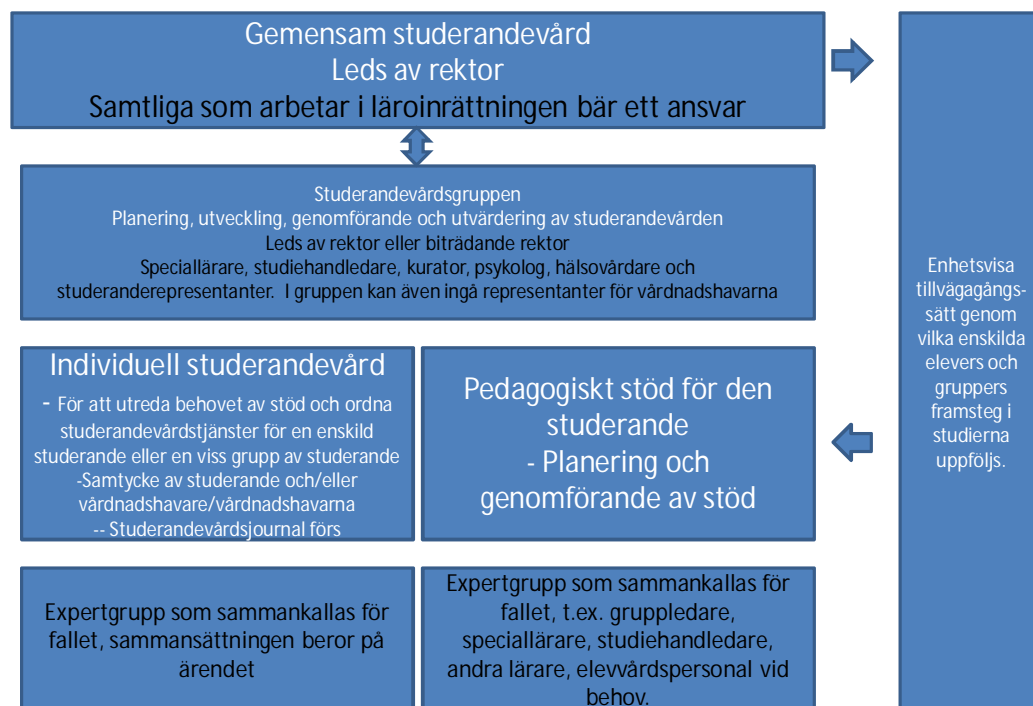
KAPITEL 4.3 STUDERANDEVÅRD

4.3 Studerandevård

Målet med studerandevården i gymnasiet är att främja de studerandes lärande, hälsa och välbefinnande och värna om hela läroanstaltens välbefinnande och en sund och trygg studiemiljö. Studerandevården ska bestå av både gemensam och individuell studerandevård.

Studerandevården i gymnasiet ska omfatta studerandevård i enlighet med en läroplan som utbildningsanordnaren godkänt samt studerandevårdstjänster bestående av psykolog- och kuratorstjänster samt tjänster inom studerandehälsovården. I Helsingfors ansvarar utbildningsverket för anordnandet av kurators- och psykologtjänster till läroanstalterna. Tjänsterna erbjuds inom de i lagstiftningen nämnda tidsramarna.

Studerandevården ska ordnas genom yrkesövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att den bildar en fungerande och sammanhängande helhet. Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetsparter. Studerandevården angår alla som arbetar vid läroanstalten och alla anställda som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet inom läroanstalten

4.3.1 Centrala principer för studerandevården

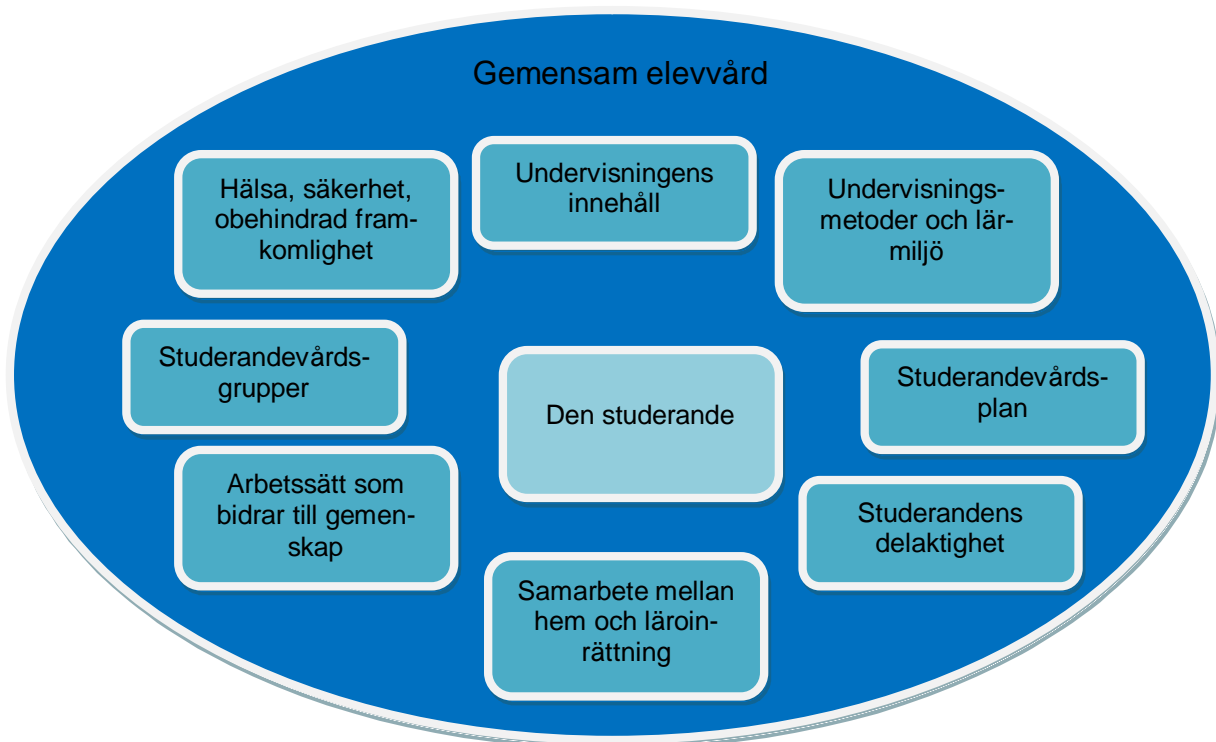
Gemensam studerandevård

Den gemensamma studerandevården ska ingå i läroanstaltens verksamhetskultur och omfatta åtgärder som främjar de studerandes delaktighet, lärande, välbefinnande och hälsa. Det är också viktigt att främja och följa upp hela läroanstaltens välbefinnande och värna om en sund, trygg och tillgänglig studiemiljö

Utgångspunkten för den gemensamma studerandevården ska vara att de studerande och vårdnadshavarna deltar och får sin röst hörd. Det är viktigt att beakta den unga vuxnas integritet och samtidigt stödja vårdnadshavarnas delaktighet. Gemensamma rutiner ska utvecklas också i samarbete med andra kommunala myndigheter och aktörer som främjar ungas välbefinnande, hälsa och trygghet

Den studerande har rätt till en trygg studiemiljö. Det innebär såväl fysisk och psykisk som social trygghet. Undervisningen ska ordnas så att de studerandes och personalens säkerhet garanteras i alla situationer. Det är också viktigt att de studerande deltar i främjandet av trygghet inom läroanstalten, för att stödja välbefinnandet och ändamålsenlig verksamhet i situationer där säkerheten är hotad. Främjandet av trygghet och välbefinnande ska vara en del av läroanstaltens verksamhetskultur och beaktas i läroanstaltens hela verksamhet.

Läroinrättningens studerandevårdsgrupp ansvarar för planering, utveckling och utvärdering av den gemensamma studerandevården med alla dess delområden. Gruppen leds av rektor eller biträdande rektor. Rektorn ansvarar för att den gemensamma studerandevården fungerar, men dess delområden är en central del av varje lärares dagliga arbete. Att medverka i den gemensamma elevvården hör till alla som arbetar i läroinrättningen.

Individuell studerandevård

Med individuell studerandevård avses studerandevårdstjänster som den studerande har rätt till, nämligen

- studerandehälsovård
- psykolog- och kuratorstjänster inom studerandevården
- yrkesövergripande studerandevård som gäller en enskild studerande, vilken förverkligas med hjälp av en för det enskilda fallet sammankallad expertgrupp

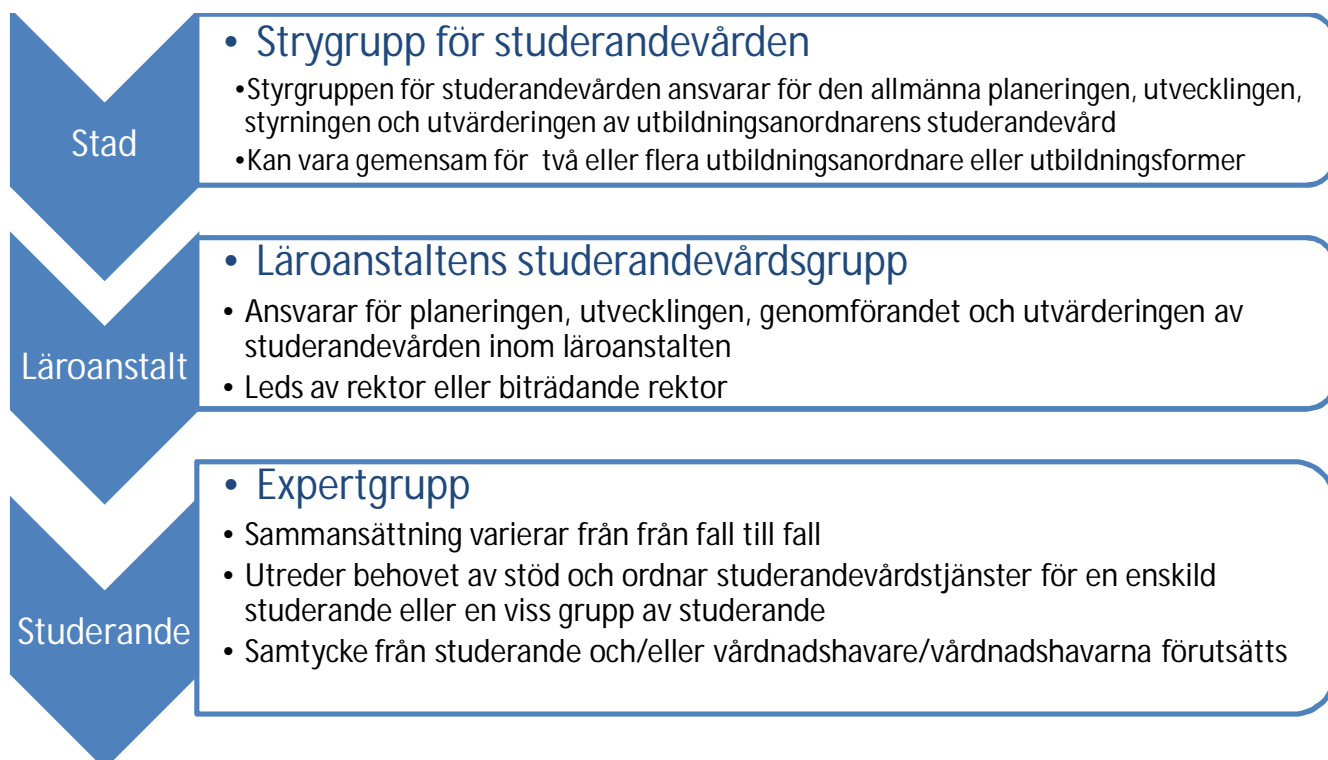
Syftet med den individuella studerandevården är att främja välbefinnande, hälsa och studieförmåga och att identifiera individuella behov i anslutning till dem eller till den studerandes livssituation. Målet är också att i ett tidigt skede förebygga problem och tillhandahålla det stöd som behövs.

Individuell studerandevård ska genomföras i samverkan med den studerande och med hans eller hennes samtycke. Den ska bygga på en förtroendefull interaktion som präglas av respekt för den studerande och lyhördhet för hans eller hennes åsikter. Den studerandes integritet ska beaktas i frågor som gäller studerandevården. Den studerande och vårdnadshavarna ska informeras om den enskilda studerandes rättigheter i studerandevården och om vad lagen föreskriver om förfaringssätten och behandlingen av uppgifter i ärendet.

Studerandevårdsgrupper i yrkesövergripande samarbete

Verksamheten i de yrkesövergripande studerandevårdsgrupperna är en del av studerandevården. Alla studerandevårdsgrupper ska vara yrkesövergripande, vilket innebär att en grupp utöver undervisningspersonal också ska ha medlemmar som företräder studerandehälsovården samt psykolog- och kuratorstjänster i enlighet med vad ärendet som behandlas förutsätter.

Mångprofessionella studerandevårdsgrupper

Helsingfors stad tillsätter som utbildningsanordnare en **styrgrupp för studerandevården** och definierar sammansättningen hos läroanstaltens studerandevårdsgrupp. Styrgruppen för studerandevården ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och utvärderingen av utbildningsanordnarens studerandevård. Styrgruppens uppgift är att främja hälsa, välmående och säkerhet i samtliga läroinrättningar samt att utveckla och bidra till genomförandet av den gemensamma studerandevården.

Läroanstaltens studerandevårdsgrupp ska ansvara för planeringen, utvecklingen, genomförandet och utvärderingen av studerandevården inom läroanstalten. Gruppen leds av en rektor eller biträdande rektor. Förutom undervisningspersonal ingår i gruppen även speciallärare, studiehandledare, kurator, psykolog, hälsovårdare och studeranderepresentanter. I gruppen kan även ingå representanter för vårdnadshavarna. Gruppen sammanträder 3-6 gånger per läsår. Ärenden som berör en enskild studerandegrupp behandlas i en expertgrupp som sammankallas för det enskilda fallet. Gruppledaren har det huvudsakliga ansvaret för att följa upp hur studierna för de studerande i den egna gruppen framskrider. Hur man i läroinrättningen följer upp hur studierna för en grupp eller en enskild studerande framskrider beskrivs i läroinrättningens studerandevårdsplan.

För att utreda behovet av stöd och ordna studerandevårdstjänster för en enskild studerande eller en viss grupp av studerande sammankallas en expertgrupp. Gruppen sammankallas av den person inom undervisningspersonalen eller studerandevården som ärendet på grund av personens arbetsuppgifter hör till. Expertgruppens sammansättning avgörs från fall till fall och beror på ärendet som behandlas och vilken kompetens det förutsätter. Experter får utnämnas till medlemmar i gruppen endast med samtycke av den studerande eller, om han eller hon inte har förutsättningar att bedöma vad samtycket innebär, med samtycke av vårdnadshavaren. Expertgruppen ska utse en ansvarsperson inom gruppen, som för in nödvändiga anteckningar i studerandevårdsjournalen. Studerandevårdsjournalen förs, förvaras och arkiveras i enlighet med instruktioner från utbildningsverket.

4.3.2 Studerandevårdsplaner

I Helsingfors styrs planeringen och genomförandet av studerandevården av tre planer. Planerna är

- Helsingfors välfärdsplan för barn och unga, där uppgifter om studerandevården ingår
- beskrivningen av studerandevården i den lokala läroplanen
- en studerandevårdsplan för läroanstalten

De delar av läroplanen som behandlar elevvården och de enhetsvisa studerandevårdsplanerna skrivs med hänsyn till Välfärdsplanen för barn och unga samt andra riktlinjer gällande barns och ungas välmående och trygghet i Helsingfors.

Anvisningar om studerandevårdsplanen för läroanstalten

För varje läroanstalt utarbetas en studerandevårdsplan för hur studerandevården ska genomföras, utvärderas och utvecklas. Studerandevårdsplanen kan också vara gemensam för två eller flera läroanstalter. Planen ska utarbetas i samverkan med läroanstaltens personal, de studerande och deras vårdnadshavare. Planen kan vara gemensam för två eller flera läroinrättningar. Utbildningsverket följer upp hur studerandevårdsplanen förverkligas i läroinrättningarna. Läroinrättningarna utvärderar detta i sina verksamhetsberättelser. Läroinrättningarnas studerandevårdsplaner ska ses över inom ett år efter att kommunens välfärdsplan för barn och unga har setts över. Välfärdsplanen för barn och unga ska godkännas i varje kommuns kommunfullmäktige och ses över minst vart fjärde år.

Förverkligande, uppföljning och utvärdering av studerandevårdsplanen

Utbildningsverket ansvarar i samråd med social- och hälsovårdsverket för uppföljning och utvärdering av studerandevårdsplanen.

Läroanstaltens studerandevårdsplan ska innehålla följande punkter:

1. Det totala behovet av studerandevård och tillgängliga studerandevårdstjänster

Det totala behovet av studerandevård och omfattningen av de tillgängliga studerandevårdstjänsterna anges enligt situationen när planen utarbetas (resurs/studerande). Studerandevårdstjänsterna består av hälsovårds-, psykolog- och kuratorstjänster.

Uppskattningen ska ta hänsyn till behov som berör de studerandes hälsa och välbefinnande, läroanstalten och lärmiljöerna. Utredningar och uppgifter i anknytning till ovanstående, uppgifter från studerandevården och information av vårdnadshavarna och i synnerhet av de studerande ska mångsidigt utnyttjas i uppskattningen.

För den studerande ska det vara möjligt att personligen diskutera med en psykolog eller kurator inom sju av läroinrättningens arbetsdagar räknat från det att den studerande bett om att få tillfälle att diskutera med läroinrättningens elevvårdspersonal. I akuta fall ska denna möjlighet beredas samma, eller följande arbetsdag. I Helsingfors är resursfördelningen när det gäller elevvårdspersonal en psykolog per tusen studerande, och en kurator per 780 studerande.

Dessutom ska planen beskriva

- ☐ hur studerandevårdstjänsterna ordnas och vilken arbets- och ansvarsfördelning de förutsätter, samarbetet som behövs för att genomföra tjänsterna, samt
- ☐ hur studerandevårdstjänsterna fördelas mellan individuell studerandevård, gemensam studerandevård och uppgifter som anknyter till samarbete samt utveckling och uppföljning av studerandevården.

2. Gemensam studerandevård

I studerandevårdsplanen för den enskilda läroanstalten beskrivs hur den gemensamma studerandevården ordnas för att följa upp och främja den studerandes och hela läroanstaltens hälsa, välbefinnande och lärande.

Planen ska beskriva:

- ☐ åtgärder som främjar hälsa, välbefinnande och trygghet i läroanstalten och lärmiljöerna,
- ☐ samarbete och åtgärder som stärker de studerandes delaktighet,
- ☐ samarbete och åtgärder som stärker vårdnadshavarnas delaktighet,
- ☐ rutinerna och kutymerna i läroanstaltens studerandevårdsgrupp,

Studerande och vårdnadshavare ska informeras om tillgängliga studerandevårdstjänster och vid behov handledas i hur man kontaktar dem som erbjuder tjänsterna i läroinrättningen.

- ☐ samarbetet med ungdomsarbetet, barnskyddet, polisen och övriga parter som behövs för att utveckla studerandevården,
- ☐ samarbetet mellan hälsorådgivningen och undervisningen i hälsokunskap,
- ☐ uppföljning och förebyggande av frånvaro samt hur man tar itu med frånvaro,

- ☐ hur man värnar om att studiemiljön är tillgänglig, hur olyckor förebyggs, hur första hjälpen är ordnad och hur de studerande hänvisas till vård,
- ☐ hur användningen av tobaksvaror, alkohol och andra rusmedel förebyggs och hur man ingriper mot användningen, samt
- ☐ samarbetet och kutymerna i anslutning till undersökningar av hälsa, trygghet och välbefinnande inom läroanstalten,
- ☐ en plan för att skydda de studerande mot våld, mobbning och trakasserier
 - ☐ hur mobbning, våld och trakasserier förebyggs och hur man ingriper vid behov,
 - ☐ hur ovannämnda frågor beaktas på enhets-, grupp- och individnivå,
 - ☐ hur individuellt stöd, vård som behövs, övriga åtgärder och uppföljning i efterhand ordnas, både för förövaren och för den som utsatts,
 - ☐ samarbetet med vårdnadshavarna,
 - ☐ samarbetet med de myndigheter som behövs,
 - ☐ hur personalen, de studerande, vårdnadshavarna och samarbetsparter ska göras förtrogna med och informeras om planen, samt
 - ☐ hur planen uppdateras, följs upp och utvärderas.
- ☐ verksamheten akuta kriser och hotfulla eller farliga situationer.
 - ☐ hur man förebygger och förbereder sig för krissituationer och vilka åtgärder som vidtas i akuta krissituationer,
 - ☐ ledningsprinciper, samarbetet samt arbets- och ansvarsfördelningen i olika krissituationer och när man förbereder sig för sådana,
 - ☐ principerna för information och kommunikation, intern och extern och mellan läroanstalten och utbildningsanordnaren,
 - ☐ hur psykosocialt stöd och eftervård ordnas,
 - ☐ hur personalen, de studerande, vårdnadshavarna och samarbetsparter ska göras förtrogna med och informeras om planen,
 - ☐ hur beredskapsövning genomförs, samt
 - ☐ hur planen utvärderas och uppdateras.

Varje gymnasium ska hos sina studerande främja sunda levnadsvanor, motion, trygghet och säkerhet, meningsfulla fritidssysselsättningar och hobbyer, samt göra de studerande medvetna om vilka påverkningsmöjligheter och -kanaler de studerande har. Detta görs i samråd med aktörer som ungdomscentralen, polisen, barnskyddet, samt andra aktörer som kan bidra till utveckling av studerandevården.

3. Ordandet av individuell studerandevård

Studerandevårdsplanen ska beskriva hur den individuella studerandevården genomförs och vilket samarbete som bedrivs för att främja och följa upp den studerandes hälsa, välbefinnande och lärande och ordna de individuella stödåtgärder som behövs:

- ☐ hur studerandevårdstjänsterna ordnas, arbets- och ansvarsfördelningen, samarbetet som behövs för att ordna tjänsterna,
- ☐ expertgruppens förfaringssätt och rutiner och principerna för individuella stödåtgärder,
- ☐ samarbetet i anslutning till studiehandledning och planering av fortsatta studier,
- ☐ hur studerandevårdsjournaler utarbetas och förvaras,
- ☐ vilket samarbete vård, specialdiet eller medicinering som en sjukdom kräver förutsätter inom läroanstalten,
- ☐ hur sjukvårdstjänster inom studerandehälsovården ordnas och hur de studerande hänvisas till dem, samt
- ☐ vilket samarbete som behövs med utomstående tjänsteleverantörer och samarbetspartner (specialsjukvården, socialväsendet, polisen, ungdomsarbetet etc.)

Vid behov, då det är i den enskilda studerandes intresse, sker samarbete med sakkunniga och myndigheter såsom specialsjukvården, socialverket, polisen eller ungdomsväsendet. Den studerande måste i så fall på ett klart och förståeligt sätt informeras om sina rättigheter och faktorer som påverkar den studerande.

4. Samarbetet med de studerande och deras vårdnadshavare

Studerandevården ska genomföras i samverkan med de studerande och deras vårdnadshavare.

I studerandevårdsgruppen ingår representanter för de studerande, och även vårdnadshavare kan ingå i gruppen. Vårdnadshavarna ska beredas möjlighet att delta i planering av studerandevårdsarbetet både via elektroniska kanaler och genom tillfällen som ordnas för ändamålet. Då läsåret inleds informeras studerande och vårdnadshavare om planering och genomförande av studerandevården i läroinrättningen, samt om hur individuell studerandevård förverkligas och hur information i anknytning till denna behandlas. Information om det ovan beskrivna bör även vara lättillgänglig för studerande och vårdnadshavare.

Planen ska beskriva:

- ☐ den studerandes och vårdnadshavarens delaktighet och samarbete vid planering, utveckling och utvärdering av studerandevården,
- ☐ hur den studerande och vårdnadshavaren informeras om vad lagen föreskriver om förfaringssätten och behandlingen av uppgifter i ärenden som gäller en enskild studerande,
- ☐ den studerandes självständiga ställning som klient inom studerandevården, hur samtycke begärs av den studerande och vid behov av dennes vårdnadshavare inom individuell studerandevård,
- ☐ hur den studerandes önskemål beaktas i fråga om åtgärder och lösningar som gäller honom eller henne eller samarbetet med vårdnadshavarna,
- ☐ hur den studerandes utvecklingsnivå och bästa bedöms av en yrkesutbildad person inom social- eller hälsovård som arbetar inom studerandevården,

- ☐ hur ärenden som gäller en enskild studerande behandlas i den yrkesövergripande expertgruppen.

Utgångspunkten är att man för lösningar och åtgärder med anknytning till studerandevård bör få ett skriftligt samtycke. Tillvägagångssätten övervägs från fall till fall med respekt för den studerandes och vårdnadshavarnas rättigheter och ansvar. Om den studerande vill förbjuda sina vårdnadshavare att delta i behandlingen av ärendet eller förbjuda att information med anknytning till ärendet delges vårdnadshavarna, bedöms situationen av en sakkunnig inom social- och hälsovårdssektorn beroende på vilken sektor hjälpbehovet rör.

5. Genomförande och uppföljning av studerandevårdsplanen

Studerandevårdsplanen ska beskriva genom vilka åtgärder studerandevården genomförs och följs upp (egenkontroll). Det innebär en beskrivning av vad som följs upp, hur informationen samlas in, hur ofta uppföljningen sker och vem som ansvarar för uppföljningen. Dessutom ska man beskriva hur informationen behandlas och utnyttjas för att utveckla studerandevården och hur de studerande, vårdnadshavarna och samarbetsparter informeras om viktiga resultat